

to other gaming techniques, Mario Herger presents a diagram that allows us to clearly define the boundaries between gamification and other types of gaming experience [5].

5. Results and discussion. The following characteristics were analyzed as comparison parameters: dedication, existence of rules and goals, internal structure, real play space and consistency. This makes gamification attractive as a human activity: a clear, achievable and desirable goal, rules for achieving this goal, a step-by-step structure for achieving the goal. But the game takes the actions of the player into the game space, into a fictional reality and gamification is not our actual task in the real world, leaving us with our problems and responsibilities. Business in games this action often takes place in a real situation, but it is not mandatory, but necessary for gamification. Chosen contrasts sharply with gamification in terms of role playing positions similar to stage games. Role-playing as a disinterested and clearly defined game goal has no structure in the game.

Gamification has rules and purpose on stage or takes place in the real world, not in a game setting at all by itself and all player moves are recorded and structured. The structure of gaming educational activities is doubly necessary, because the entire program is known in the learning process. Steps should be divided into periods, and each period is a course summary. It should have its own purpose corresponding to its purpose. It seems important to emphasize once again that in gamified experiences, the participant does not take on any roles and can learn, for example, English, based only on their motivation and internal goal. As for the system parameter, which is very important for gamification and optional for other game practitioners, the system is not episodic additions to the activity structure of the

game, but the entire process of gamified support for this activity [5]. In education, gamification accompanies the educational course - from setting goals and objectives to the final control of knowledge.

6. Conclusion. The concept of a game is a traditional object of study of the theory and methodology of education, game elements have been used by teachers for centuries, game technologies are well described, studied and systematized. If we talk about the field of computer and video games, then in the modern world it is a rapidly developing service with mechanisms and platforms that give excellent results in attracting an audience. In addition, in order to highlight and describe a special teaching method that introduces game mechanics into the educational space, the scientific task facing us requires a separate name, such as "business game", "role-playing game", etc., encoded in pedagogy. Thus, gamification is a great pedagogical tool, one might say, as a new way of organizing learning with the potential for creativity.

It allows you to initiate the highest level of activity, which is the main reason for the child's transformative actions and also stimulates subjective activity without pulling the student out of reality. It can be concluded that there is a need for a closer translation into the educational process, during which it is necessary to solve complex problems of developing the skills of mastering individual digital educational resources with elements of gamification. Gamification has many advantages, which necessitates the use of this method in the methodological training program for students of higher educational institutions, at the same time it has unlimited educational potential, responding to the current needs of students in educational materials through game elements and helping to organize an effective and interesting learning process.

References

1. Decree of the President of the Republic of Uzbekistan No. UP-5712 "On approval of the Concept for the development of the public education system of the Republic of Uzbekistan until 2030" September 29, 2019.
2. Artamonova V.V. Development of the concept of gamification in the 21st century. Text. / V.V. Artamonova // Historical and socio-pedagogical thought. #2 (2). 2018.
3. Igna O.N. Technologization of teacher professional and methodological training conceptual framework/ dis. ... Dr. Ped. Science. -Tomsk: 2014. -P. 42.
4. Entertainment. Wikipedia - the free encyclopedia. Selevko G. K. Education encyclopedia of technologies: in 2 volumes. T. 1. -M.: «Narodnoe obrazovanie», 2005. -P. 556.
5. Herger M. Gamification of the enterprise. 2012. Kelberer G. R. Prospects for the use of gaming principles in the training of teachers. // Pedagogical education and science. 2014. № 4. -P. 144-147.

REZYUME. Maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining moslashuvi va bilim darajasini oshirish, ta'lim va hayotni o'yin tarzida uyg'unlashtirish bo'yicha ishlarni olib borish zarurligi muhokama qilinadi. Gamifikatsiya ham mukammal pedagogik vosita va ijodkorlik salohiyatiga ega bo'lgan ta'limni tashkil etishning yangi usuli sifatida o'rganilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье рассматривается актуальность проведения работ по адаптации и повышению уровня знаний учащихся младших классов, а также гармонизации процесса обучения и повседневной жизни через использование игрового стиля. Особое внимание уделяется исследованию геймификации как эффективного педагогического инструмента и нового подхода к организации образовательного процесса с уникальным творческим потенциалом.

SUMMARY. In this article, we examine the necessity of adapting and enhancing the level of knowledge for primary school students while harmonizing learning and life through a gamified approach. Gamification is explored as an excellent pedagogical tool and a novel method for organizing education, harnessing creative potential.

XORAZM XALQ DOSTONLARI VOSITASIDA BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHILARINING MA'NAVIYATINI RIVOJLANTIRISH PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA

Z.M. Yakubov – o'qituvchi

Urganch davlat universiteti

Tayanch so'zlar: milliy madaniyat, nola va qochirimlar, folklor, musiqa, pedagogik texnologiya, doston, mumtoz.

Ключевые слова: национальная культура, плачи и песни, фольклор, музыка, педагогическая технология, эпос, классика.

Key words: national culture, laments and songs, folklore, music, educational technology, epic, classics.

Mamlakatimizda uzluksiz ta'lim tizimi asosida shaxsni har tomonlama barkamol shaxs sifatida rivojlantirishga juda katta e'tibor berilib kelinmoqda. Bu o'rinda shubhasiz musiqa darslariga e'tibor tubdan takomillashtirilib, uni yanada rivojlantirish masalasiga e'tibor o'zgacha tus oldi. Kelajak avlodni barkamol inson etib tarbiyalashga alohida urg'u berilishi juda ham ahamiyatli va quvonarli holdir.

Shaxs shakllanishida ayniqsa o'zbek xalq musiqa tarixi

fanining o'rni bir qadar ahamiyatli ekanligini ta'kidlab o'tmoqchimiz. Bugungi globallashuv jarayonida musiqiy ta'lim-tarbiya jarayoni, sifati va samaradorligini oshirish maqsadida mavjud muammolarni aniqlash, jumladan, bugungi kun musiqa o'qituvchilarining dars mashg'ulotlarini interfaol texnologiyalardan yetarli darajada foydalanilmayotganligi mazkur amaliy-ijodiy jabha bilan birga, uning nazariy-ilmiy asoslarini ishlab

chiqish bugungi kun va kelajagimizning dolzarb ehtiyojlaridan biridir.

O'zbekiston Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev "Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyatga ega bo'lib, dunyo miqyosida o'z tengdoshlariga hech qaysi sohada bo'sh kelmaydigan insonlar bo'lib kamol topishi, baxtli bo'lishi uchun davlatimiz va jamiyatimizning bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz" deb da'vat etadi.

Shuningdek, muhtaram Prezidentimiz 2021-yil 17-20-sentabr kuni Nukusda o'tkazilgan II Xalqaro baxshichilik san'ati festivali ishtirokchilariga yo'llagan tabrik xatlarida: "Men xalq ijodiyotini insoniyatning bolalik qo'shig'i, har qaysi milliy madaniyatning hayotbaxsh sarchashmasi deb bilaman. Bu qo'shiqlarni sof va bezavol holatda saqlash, hamisha mag'rur yangrashini ta'minlash barchamizning nafaqat vazifamiz, balki muqaddas burchimizdir" deb ta'kidladilar [1].

Yoshlarni mustaqil fikrlaydigan, yuksak intellektual va ma'naviy salohiyatga ega bo'lishida ajdodlarimiz an'analari, bebaho qadriyatlari va madaniyati, ma'naviy-axloqiy fazilatlarini, milliy-musiqiy merosi, xususan, xalq qo'shiqlari alohida o'rin tutadi. Bu borada Xorazm xalq dostonlari vositasida bo'lajak musiqa o'qituvchilarining ma'naviyatini rivojlantirish hamda shu asosda ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi.

Musiqa ta'limida bo'lajak musiqa o'qituvchilarini Xorazm xalq dostonlari vositasida tarbiyalashda avvalo, ularning ma'naviy-axloqiy didini rivojlantirish maqsadga muvofiqdir. Bunda bo'lajak musiqa o'qituvchilarining yosh xususiyatlari, individualligini hisobga olish, musiqani idrok qilish, uni tahlil qila olishga o'rgatish pedagogik-psixologik shart-sharoitlarning mavjudligiga bevosita bog'liq.

Bo'lajak musiqa o'qituvchilarini Xorazm xalq dostonlari vositasida ma'naviyatini rivojlantirishda musiqa san'atining boshqa janrlari, ya'ni maqom va mumtoz ashulalar qatorida o'zining qulayligi hamda tinglovchilarga tez yetib borishi bilan dostonlar ajralib turadi. Chunki, doston qo'shiqlarida xalqning an'analari, rasm-rusumlari, madaniyati o'z ifodasini topgan.

Shu yo'nalishida o'qiyotgan talabalar hayotida musiqa ta'limi alohida o'rin egallaydi, ularda musiqaga bo'lgan qiziqish shu davrda nihoyat darajada jadallashadi. Bu esa talabalarning intellektual, ma'naviy-axloqiy olamini boyitish, rivojlantirishga xizmat qiladi. Bo'lajak musiqa o'qituvchilarini musiqani yoqtirishi, doston qo'shiqlari vositasida ularni go'zallik olamiga olib kirish, ijrochilik mahoratlaridan bahramand bo'lish va ularni o'z xalqining musiqa asarlarini qadrlashga o'rgatish muhim ahamiyat kasb etadi. Aks holda ularda yengil-yelpi musiqaga qiziqish ortib, mumtoz musiqiy ohanglardan uzoqlashish hissi paydo bo'ladi.

Bo'lajak musiqa o'qituvchilarini doston qo'shiqlarini qalbida his qilib idrok qilishga yo'naltirish eng asosiy omil hisoblanadi.

Doston qo'shiqlaridan oladigan ma'lumotlarning keng qamrovli bo'lishini ta'minlash, hissiy ta'sirchanlikni o'stirish uchun talabalarni musiqiy madaniyatini rivojlantirish zarur. Bo'lajak musiqa o'qituvchilariga o'rgatiladigan doston qo'shiqlarining musiqiy bezagi, undagi nola va qochirimlardan unumli foydalangan holda xalq an'analari, udumlari hamda xalq og'zaki ijodi bilan uzviy bog'lab, talabalarga singdirilishi lozim [2].

Xorazm doston namunalarini ta'sirchanligini ta'minlovchi asosiy omillardan biri-uning talabalar hissiyotiga tez ta'sir qila olishidir.

Musiqiy ohangning yuksak darajada emotsionalligi, uning inson hissiyot hamda kechinmalariga samarali, kuchli va chuqur ta'sir eta olishida namoyon bo'ladi. Doston qo'shiqlarini ijro etish jarayonida so'zning emotsionalligi bilan birgalikda undagi harakatchanlik, epchillikka undash, imo-ishoralar, tovushlarning ohangdorligi, cholg'u sozlarning musiqiy jozibadorligi talabalarda go'zallikka bo'lgan intilishni shakllantiradi hamda, ma'naviy-axloqiy tarbiya vositasi bo'lib xizmat qiladi.

Doston namunalarida ifodalangan o'gitlar, namuna ko'rsatish, o'rnatish, murojaat qilish, tarbiyaviy ta'sir ko'rsatish kabi poetik vositalar; bo'lajak musiqa o'qituvchilarini Xorazm xalq dostonlari vositasida ma'naviyatini rivojlantirishda tarbiya manbasi sifatida xizmat qiladi.

Doston qo'shiqlari muhim ijtimoiy pedagogik, ma'naviy-axloqiy, tarbiyaviy ahamiyatga ega. Jumladan, ular talabalarni yoshligidanoq foydali ishlarga o'rgatish, jamiyat uchun manfaat keltiradigan, barkamol shaxs bo'lib yetishishida muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Bundan tashqari, doston qo'shiqlari talabalarda yuksak insoniy fazilatlar: vatanparvarlik, mehnatga muhabbat, do'stga sadoqat, odamlarga ishonch tuyg'ularini shakllantiradi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 26-aprelda qabul qilingan "Baxshichilik va dostonchilik san'atini yanada rivojlantirish hamda takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 304-sonli qarorida jumladan shunday deyiladi:

"Ayni paytda baxshichilik va dostonchilik san'atining tarixi, baxshilar va dostonchilar ijodini mukammal o'rganish, bu borada fundamental tadqiqotlar olib borish, xalq og'zaki ijodi yodgorliklarini to'plash, nashr etish yuzasidan yana ko'pgina chora-tadbirlarni amalga oshirishga ehtiyoj sezilmoqda."

Yurtimizdagi har bir baxshichilik maktabining o'z yo'li, mahalliy shevadan kelib chiqqan holda so'z boyliklari xalq ertaklari, dostonlarida mujassamlangan. Masalan, mamlakatimizdagi hozirgi Surxondaryo, Xorazm, Qashqadaryo viloyatlaridagi baxshichilik maktablari bevosita bir biridan farq qilgan. Aytaylik, "Go'ro'g'li", "Alpomish" turkumidagi dostonlar har bir baxshichilik maktabida o'ziga xos tarzda ijro qilingan [4].

Xususan, "Go'ro'g'li" turkumidagi qirqdan ortiq dostonlar turli baxshichilik maktablarida o'ziga xos tarzda aytilgan. Xuddi shu misolni "Alpomish" turkumiga kiruvchi o'nlab dostonlar qiyosida ham aytish mumkin.

Mustaqilligimizning o'tgan yillari davomida madaniy meros durdonalarini asrab-avaylash, xalq og'zaki ijodining qadimiy an'alarini tiklash va milliy qadriyatlarimizni izchil rivojlantirish borasida keng ko'lamli targ'ibot ishlari olib borildi va ular o'z samaralarini bermoqda.

Mamlakatimizda jismonan sog'lom, ma'naviy yetuk, har tomonlama uyg'un va barkamol rivojlangan, mustaqil fikrlaydigan, intellektual salohiyatga, chuqur bilim va zamonaviy dunyoqarashga ega, Vatanimizning taqdiri va kelajagi uchun ma'suliyatni o'z zimmasiga olishga qodir bo'lgan yosh avlodni tarbiyalab voyaga yetkazish uchun talay ishlar amalga oshirilmoqda. Bu borada musiqa tarbiyaning ahamiyati beqiyos. Shuning uchun ham musiqiy pedagogikaga oid ilmiy-ijodiy yangiliklarni, ayniqsa musiqa mashg'ulotlarini bugungi yoshlarning salohiyatiga mos zamonaviy talablar asosida tashkil qilish texnologiyasi o'rganish foydadan holi bo'lmaydi.

Adabiyotlar

1. Sh.M.Mirziyoyevning 2021-yil 17-20-sentabr kuni Nukusda o'tkazilgan II Xalqaro baxshichilik san'ati festivali ishtirokchilariga yo'llagan tabrik xatlari.
2. Yakubov Z.M. Khorezm Folk Epics are a Means of Spiritual and Moral Education. International journal of special education vol.37, no.3, 2022

3. Yakubov Z.M. Peculiarities of the dastan of the “goroghli” series. Electronic journal of actual problems of modern science, education and training. April. – Urganch: – 2023. 4. issn 2181-9750. P. 107–110.
4. Yakubov Z.M. O‘quvchilarni xalq dostonlari vositasida ma’naviyatini yuksaltirish. Analytical Journal of Education and Development.
5. Madrimov B.Kh. Yakubov Z.M. On the History of Khorezm Folk Epics. European Journal of Innovation in Nonformal Education (EJINE).
6. Мадримов, Бахрам Худойназарович. "Бухарский шашмаком-феномен в культуре Центральной Азии." *Наука, техника и образование* 10 (74) (2020).
7. Мадримов, Б. Х. (2021). Взаимодействия порядка и хаоса в музыке. Профили диагностированных и недиагностированных студентов педагогов музыки. *Scientific progress*, 2(4), 928-934.
8. Мадримов, Б. Х. (2021). Стабильные и мобильные элементы музыкальной формы и их взаимодействие. *Scientific progress*, 2(4), 902-907.
9. Мадримов, Б. Х. (2021). О современной систематике музыкальных форм. *Scientific progress*, 2(4), 922-927.
10. Мадримов, Б. Х. (2021). О причинах введения мобильных принципов в музыкальное искусство. *Scientific progress*, 2(4), 915-921.

REZYUME. Ushbu maqolada Xorazm xalq dostonlari vositasida bo‘lajak musiqa o‘qituvchilarining ma’naviyatini rivojlantirish, bugungi kunda milliy merosimizning xalq an‘analari va urf-odatlar bilan uzviy uyg‘unligi, milliy madaniyat namunalari saqlab qolish va boyitish, ta’limni milliy taraqqiyotining o‘ta muhim omili sifatida e’tirof etish, boshqa xalqlarning tarixi va madaniyatini hurmat qilishga yo‘naltirilgan yangi tarbiya tizimining amalga oshirilishi ta’lim jarayonining samaradorligini ta’minlash imkonini beruvchi omillar to‘g‘risida fikr yuritilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье рассматривается духовное развитие будущих учителей музыки посредством хорезмских народных эпосов, гармоничная гармония нашего национального наследия с национальными традициями и обычаями, сохранение и обогащение национальных культурных образцов, образование как национальное признание как важнейший фактор развития, внедрение новой образовательной системы, направленной на уважение к истории и культуре других народов, обсуждаются факторы, позволяющие обеспечить эффективность образовательного процесса.

SUMMARY. This article discusses the spiritual development of future music teachers through Khorezm folk epics, the harmonious harmony of our national heritage with national traditions and customs, the preservation and enrichment of national cultural samples, education as national recognition as the most important factor in development, the introduction of a new educational system aimed at respect for the history and culture of other peoples, factors are discussed to ensure the effectiveness of the educational process.

ПЕДАГОГ МАГИСТРЛАРНИ ИЖОДИЙ ФАОЛИЯТГА МЕТОДОЛОГИК ТАЙЁРЛАШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ

И.Чариев – тадқиқотчи

Ўзбекистон Республикаси Маънавият ва маърифат маркази

Таянч сўзлар: таълим, магистр, компетенция, методик, ўқитиш технологияси, педагогик маҳорат.

Ключевые слова: образование, магистр, компетенция, методика, технология обучения, педагогическое мастерство.

Key words: education, master's degree, competence, methodology, teaching technology, pedagogical skills.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев БМТ Бош Ассамблеясининг 78-сессиясида “Инсон капиталини ривожлантириш ва креатив ёш авлодни тарбиялаш – Ўзбекистон ўз олдида қўйган стратегик вазифалардан биридир. Биз ҳамма учун очик ва сифатли таълимни камбағалликка барҳам бериш, халқ фаровонлигини ошириш ва барқарор иқтисодий ўсишга эришишнинг энг самарали омили, деб биламиз. Мамлакатимиз охириги йилларда бу борада катта тажриба тўплади – таълим тизими тўдан ўзгармоқда. Ўтган олти йилда мактабгача таълимдаги камров 21 фоиздан 70 фоизга, олий таълимда эса 9 фоиздан 38 фоизга етди. 2030 йилга қадар ҳар бир боланинг боғчага катнаши, мактабни битираётган ҳар икки ўқувчининг бири эса олийгоҳда ўқиши учун имконият яратилади” [2], – дея таъкидлади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 11 сентябрдаги “Ўзбекистон – 2030” стратегияси тўғрисида”ги ПФ-158-сонли Фармони, 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПК-2909-сонли, 2019 йил 8 октябрдаги ПФ-5847-сон “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш Концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги Фармонлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Илмий – тадқиқот ва инновацион фаолиятни ривожлантиришнинг норматив – ҳуқуқий бозорини янада такомиллаштириш” тўғрисида 2020 йил 9 мартдаги 133–сонли қарори ва бошқа ушбу соҳага тегишли меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларда белгилаб берилган.

Ҳар қандай жамиятнинг тараққиёти бевосита таълим-тарбияга берилган эътибор, таълим тизими таркиби ва моҳиятига, теран маърифий маданиятига бевосита боғлиқ. Юксак таълим-тарбия даражасигина жамиятнинг, давлат ва миллатнинг келажакини таъминлайдиган, дунёда нуфузини белгилайдиган омиллардан бири бўлиб ҳисобланади.

Мамлакатимизда Олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясида «халқаро стандартлар асосида юқори малакали, креатив ва тизимли фикрлайдиган, мустақил қарор қабул қила оладиган кадрлар тайёрлаш», «илм-фаннинг инновацион инфратузиласини шакллантириш» истиқболли йўл ҳаритаси мазмунининг устувор вазифаси сифатида белгиланган.

Педагог магистрларни ижодий фаолиятга методологик тайёрлаш бугунги кунда ўзига хос долзарб аҳамиятга эга. Бугунги тезкор замон ва даврий ўзгаришлар, илғор хорижий тажрибаларнинг ҳаётимизга кириб келиши ёш авлодни тарбиялашда таълим тизими олдида ҳам жиддий талабларни қўймоқда. Мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий ва маданий ҳаётидаги ўзгаришлар айна пайтда янги компетенцияларни эгаллаш, замонавий талабларни ўзлаштиришни тақозо этмоқда.

Бугун таълимга профессионал билим ва кўникмаларга эга бўлган, мустақил, ижодий қобилиятли, юксак педагогик маҳорат ва маданият, маънавий бойликка эга бўлган ўқитувчилар зарур. Айна пайтда педагог магистрларнинг таълим тизимини назарий ва услубий асосларини фаол ривожлантириш,